

§ 127 Synliggör missbruket i landet

MARGARETA SANDSTEDT:

Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Jag har i motion 2010:75 ambitionen att visa på hur missbruk och droger brer ut sig i allt större omfattning i vårt land.

Jag har under många år pratat med ungdomar och lyssnat på deras verklighet. Den har varit skrämmande. Till exempel kan jag nämna min egen dotter som berättade allt för mig. Ibland var det plågsamt att höra, till exempel hur vanligt det var med hasch i sjuan för att sedan se sina kamrater utvecklas till fullständiga pundare två år senare. De var alltså utslagna redan vid 15 år. Jag fick följa hennes sorg under flera år, då hon miste sina kamrater steg för steg. Ibland kunde det vara att kamraterna fick annan personlighet utifrån sitt missbruk. Hon kände inte igen dem längre. I andra fall bara försvann de spårlöst. När hon började läsa dödsannonserna som 16–17-åring för att leta efter sina försvunna kamrater kände jag att nu får det vara nog. Det kan inte fortsätta så här.

Så ser en stor del av verkligheten ut i dag och jag tror inte vi till fullo förstår vidden av hur fort det har gått. Man kunde kanske tro att detta skulle ha hänt i Stockholm eller Göteborg, men det hände på Söderskolan i Sandviken, en småstad i Gästrikland. I vissa områden har man helt gett upp. Jag kan nämna Rinkeby. Där säljer man drogen kat helt öppet på gatorna. Undra på att skolgången inte fungerar på många ställen i landet.

En analys. Många som sitter i den här församlingen i Kyrkomötet, med en genomsnittsålder på 55 eller 60 år, skulle nog få en chock om man verkligen tog sig tid och lyssnade på vad ungdomarna har att berätta i dag om sin verklighet. Kriminaliteten och olycksfallen och några sociala ärenden talar sitt tydliga språk. Vad ungdomarna berättar är faktiskt sant. Framför allt finns det ett väldigt stort rop på hjälp, har jag märkt när jag pratar med ungdomarna. Man längtar efter vägledning, man söker en förklaring till allt kaos som händer runt omkring. Framför allt famlar man efter en mening i tillvaron, efter att få tro på något. Vilka är det som erbjuder det i dag?

Då är min fråga, herr ordförande, om det i kyrkan i dag finns någonting som man kan erbjuda ungdomarna. Jag tror inte det. Jag tror inte vi förstår vidden. Det är en andlig dimension i missbruket och det var därför jag skrev den här motionen, för att väcka en fråga.

Jag yrkar bifall till motion 2010:75. Tack.

BRITT LOUISE AGRELL:

Jag yrkar bifall till utskottets förslag. I utskottet är vi mycket medvetna om hur situationen ser ut när det gäller alkohol och narkotika. Det finns flera organisationer i vårt land som verkligen arbetar för att hjälpa dessa människor. När det gäller Svenska kyrkans engagemang vill vi främst visa på Hela Människan. Som ni vet är det en del av Svenska kyrkans och övriga samfunds sociala arbete. Hela Människan vill ge stöd till människor som befinner sig i en utsatt livssituation och deras arbete är också förebyggande, inte bara stöd i den situation man befinner sig i.

Jag skulle särskilt vilja lyfta fram det arbete som görs när det gäller de så kallade glömda barnen. Det är ett arbete som riktar sig till barn och ungdomar som växer upp i familjer som är dysfunktionella. Bland dem finns också de familjer som har missbruksproblem. Det är ju så att barn som växer upp i sådana familjer ofta själva hamnar i missbruk. Därför är det här arbetet oerhört viktigt och det görs av diakoner och pedagoger i vår kyrka.

En aktuell insats som vi också vill peka på, och som jag tycker är väldigt viktig, är att Kyrkostyrelsens riktade utvecklingsstöd gavs till ett lokalt arbete i

Sunne med de glömda barnen. Där samarbetar kyrkan med andra kyrkor, skolan och de sociala myndigheterna. Man vill hjälpa barnen att få stöd att handskas med sin familjesituation.

Utskottet är alltså väl medvetet om situationen men delar inte motionärens syn på vad vi ska göra. Vi vill i stället hänvisa till det arbete som sker. Vi tror inte att vi ska starta en riksomfattande kampanj, som föreslås i motionen, och vi tror inte heller det finns anledning att uppdraga till Kyrkostyrelsen att öka satsningar på kompetensutveckling. Som jag sa arbetar Hela Människan förebyggande och också med utbildningar. Det är ungefär 20 000 personer som deltar i de utbildningar som Hela Människan har.

Mot den bakgrunden menar vi att motion 2010:75 ska avslås. Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

MARGARETA SANDSTEDT (REPLIK):

Jag vill passa på att säga att det arbete som görs mot det här är fantastiskt bra. Jag vill också säga till alla dem som engagerar sig i de projekt som nämndes, att de gör ett fantastiskt arbete och är helt rätt ute. Samtidigt måste vi ändå erkänna att skörden är stor men arbetarna få. Vi vet att kyrkan kan engagera sig väldigt hårt i vissa frågor och profilera sig. Jag gör ändå bedömningen av den verklighet jag ser ute i dag att kyrkan på nationell nivå mycket, mycket kraftfullare ska peka på den allvarliga utvecklingen.

Vi är kallade att rädda människor från andlig, mental fångenskap. Därför är det bäst att vi erkänner att verkligheten är riktigt illa. Det är den i dag.

BRITT LOUISE AGRELL (REPLIK):

Svenska kyrkans arbete sker i första hand i dess församlingar. I våra församlingar görs det väldigt mycket rent diakonalt arbete. Vi vet också att vi har någonting som heter skolkyrka. Det finns många från våra församlingar som är ute i skolorna och träffar ungdomar. Vi är övertygade om att allt det arbete som sker i församlingarna visar att Svenska kyrkan bryr sig.

MARGARETA SANDSTEDT (REPLIK):

Jag är övertygad om att man gör ett väldigt gott arbete i församlingarna. Vi måste ändå säga att för att jobba med missbrukare krävs en speciell kunskap för att man i längden ska kunna orka. Man blir väldigt mycket påverkad, man blir manipulerad, man blir förvirrad många gånger och det krävs att man är färdig med sig själv och vet vad problematiken handlar om, om man ska kunna göra ett gott arbete.

Därför yrkar jag ändå bifall på de här punkterna om att kunskapen om missbruksproblematik ska öka i församlingarna, om man ska kunna orka göra ett gott jobb.

BRITT LOUISE AGRELL (REPLIK):

Det är viktigt med kunskap och jag är övertygad om att de människor som arbetar i våra församlingar får den kunskap de behöver. Vi kommer i varje fall alltid i församlingarna att se till att de människor som arbetar med personer som har missbruksproblematik också vet vad de talar om och vad de gör.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Herr ordförande! Jag tror att en del av de frågor som har varit uppe i dag visar oss att vi lever i ett förändrat samhälle, inte minst när det gäller Svenska kyrkans ställning. Det är klart att vi hävdar att kyrkan har sina primära uppgifter och att

det är viktigt att vi engagerar oss och stödjer människor som arbetar för bättre samhällsförhållanden i alla möjliga sammanhang.

Men det tränger sig på en verklighet där det krävs mer personligt engagemang. Det gäller trosöverlämnandet, att tron ska bli levande för kommande generationer. Det kan minsann inte klaras av genom anställda bara, det krävs ett personligt engagemang. Det gäller i högsta grad diakonifrågorna. Det finns ju en risk för bekvämlighet – vi har klarat oss, då får väl de andra också klara sig – som på något vis kryper in i många svenskkyrkliga sammanhang. Ska församlingen vara angelägen måste man känna till villkor som människor lever under.

Vi har i våra stift och församlingar ett ansvar att tillåta sådana prioriteringar. Jag tror att vi också kommer att behöva växla upp vårt engagemang för sociala frågor i Svenska kyrkan på nationell nivå. Det behöver göras mer gemensamt. Det fanns en tid då diakoniinstitutionerna kunde göra det, men den tiden är förbi. De specialiserar sig på sina områden. Nu sker diakoni framför allt genom församlingar och behöver byggas ut och fördjupas där. Då behöver vi också ha bättre redskap för detta. Vi kan inte bara hoppas på andra. Därför menar jag att de här diskussionerna, som flera gånger i dag har kommit igen, är viktiga när vi ska förstå kyrkans situation och uppgifter framöver.

Om jag får yrka, vilket jag inte ens kommer ihåg om jag får, yrkar jag i alla fall på utskottets förslag.